

Werkgever moet opener staan voor mantelzorg

Het aantal werknemers dat voor een ziek familielid zorgt groeit, waarschuwen **Heidi de Jong en Gretha van der Veer**. Bedrijven moeten zich opener en flexibeler opstellen.

Open je de doos van Pandora als je mantelzorg bespreekbaar maakt, zoals sommige werkgevers denken?

Bedrijven zullen toch op zoek moeten naar structurele oplossingen, nu bijna een op de vijf werknemers mantelzorg is.

“Stel dat iedereen zorgverlof wil, of dat werknemers opeens andere rechten claimen”, vroeg een werkgever bezorgd. Het is een opmerking die wij de laatste zes jaar geregeld zijn tegengekomen. Bijna een op de vier werkgevers vindt dat zorgtaken van werknemers een privézaak zijn, volgens onderzoek van Motivaction.

Zes jaar zijn we nu bezig om mantelzorg binnen bedrijven op de agenda te zetten. En de praktijk is in rap tempo veranderd. Terwijl in 2004 nog 13 procent van de werknemers mantelzorg was, is dit aantal in acht jaar gestegen naar bijna 18 procent, zo becijfert het Sociaal en Cultureel Planbureau in een recent rapport. Met de vergrijzing en de bezuinigingen op de zorg verwachten we dat het niet bij die 18 procent blijft.

Intussen neemt het verzuim toe, meldt het SCP. Mensen die al twee jaar voor anderen zorgen, zijn vaker langdurig ziek. Voordat ze mantelzorg werden, was 11 procent langdurig ziek. Na twee jaar is 24 procent voor langere tijd uitgeschakeld.

Vrije uren

Minder werken doen ze echter niet, omdat ze vaak al minder uren werkzaam zijn, is onze ervaring. Ze leveren eerder vrije uren in. Dat is logistiek makkelijker te organiseren. En nog een ‘voordeel’: zo hoeven ze hun thuissituatie niet met leidinggevend te bespreken. Het idee dat de werkgever ‘een mantelzorg liefver kwijt dan rijk is’, zit diepgeworteld.

De uitdaging is: hoe help je de werknemer met mantelzorgtaken

‘Werknemers met mantelzorgtaken zijn al gebaat bij het bespreekbaar maken van het onderwerp.’ FOTO ROOS KOOLE, ANP

verder, als hij bang is zijn baan te verliezen? En: hoe ondersteun je de werkgever, die vreest dat straks iedereen bij hem aanklopt voor hulp bij zorgtaken?

Pas wanneer we als maatschappij mantelzorg als een gezamenlijke verantwoordelijkheid gaan zien, wordt het onderwerp makkelijker bespreekbaar. De bal ligt grotendeels bij bedrijven. Een realistische blik van de werkgever is nodig en dat begint met een eenvoudige vraag: over hoeveel mensen hebben we het binnen de organisatie?

Gelukkig vinden de meeste werkgevers (64 procent) het vanzelfsprekend om met medewerkers te praten

over het verdelen van werk en zorgtaken, blijkt uit het onderzoek van Motivaction. Die openheid zorgt voor meer draagvlak om dit groeiende probleem aan te pakken. In een veilige, vertrouwde sfeer durven mantelzorgers over de situatie thuis te praten.

Nee, er staan straks geen grote groepen aan je bureau als je mantelzorg bespreekbaar maakt. En nee, de oplossingen zijn meestal geen hoge kostenpost – weten we uit ervaring.

Werknemers met mantelzorgtaken zijn al gebaat bij het bespreekbaar maken van het onderwerp. Oplossingen zijn meestal praktisch, zoals flexibele werktijden. Zo troffen we

onlangs een werkgever die zijn overbelaste werknemer zelf naar een adviseur stuurde. Omdat hij hem dat zonde. De werknemer zorgde al jaren voor zijn vrouw met ernstige psychische problemen. De man bleek bijna een burn-out te hebben. De adviseur vertelde hoe deze werknemer beter kon worden geholpen. Voor het bedrijf was het niet eens een grote kostenpost: de mantelzorgondersteuning kwam uit het potje van de collectieve ziektekostenverzekering. En een burn-out werd voorkomen.

De winst zit ‘m dus vooral in de eenvoud. En dat is goed nieuws, want voorlopig zit een daling van het aantal mantelzorgers er niet in.

Heidi de Jong en Gretha van der Veer
Buro Jong en Veer

commentaar

De mening van de krant, verwoord door leden van de hoofdredactie en senior redacteuren.

Aandringen mag, maar een verplichting tot orgaandonatie gaat te ver

De overheid kan niet zonder meer beschikken over lichamen van onderdanen

Meer dan duizend mensen wachten dag na dag op een donororgaan dat hun leven kan redden. Alle inspanning die de overheid en ziekenhuizen zich hebben getroost voor meer donaties, hebben die wachtlijst – zo belastend voor de patiënten en hun verwanten – nog niet weg kunnen werken. Toch is dat geen reden om iedereen te verplichten donor te worden, tenzij iemand expliciet aangeeft dit niet te willen. Want het afstaan van organen na de dood mag nooit een plicht zijn. Een overheid kan niet zonder meer beschikken over de lichamen van haar onderdanen,

levend of dood. Donatie blijft een gunst waarover een mens in vrijheid moet kunnen beslissen. Mensen kunnen religieuze, principiële bezwaren hebben of meer juridisch-formele (‘niemand kan me dwingen een stuk van mezelf af te staan’). Anderen willen er wellicht niet op afropen over beslissen.

Dat neemt niet weg dat een overheid mag aandringen op het maken van een keuze. Dat gebeurt ook volop in voorlichtingscampagnes en zou nog vaker en scherper kunnen, bijvoorbeeld als men zich toch al massaal moet melden in de zorg, zoals bij de controles op darmkanker of bij het maken van een uitstrijkje.

Sinds de start van het ‘masterplan orgaandonatie’ in 2008 is het aantal donororganen met meer dan 10 procent gestegen. Nederland blijft hiermee nog wel achter bij omringende landen, maar minister Schippers vond de resultaten bemoedigend genoeg om op de ingeslagen weg voort te gaan. Winst is er geboekt door betere samenwerking tussen ziekenhuizen en betere logistiek rond operaties. Ook zijn de chirurgische technieken om donororganen vitaal te houden in die cruciale uurtjes buiten het lichaam nog volop in ontwikkeling. Dat deze inspanningen niet meteen in de cijfers tot uitdrukking komen, ligt ook aan de verschui-

ving in de donorgroep van mensen die hersendood zijn verklaard naar mensen bij wie het hart is gestopt. Ofwel: er zijn steeds minder jonge donoren zoals verkeersslachtoffers. Het gemiddelde donororgaan wordt dus ouder, maar het goede nieuws is dat ook deze oudere organen het nog prima blijken te doen. In tijden van vergrijzing is dat een welkom bericht. En er is meer dat hoop geeft. Het aantal donaties bij leven steeg afgelopen jaar met 7 procent, een trend die ook in Spanje, koploper in donaties, te zien is. In ieder geval een teken dat bewustwording werkt en dat individualisering en solidariteit hand in hand kunnen gaan.